[2025] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 41: 2025 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 346

ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਮਿੱਤਲ

ਬਨਾਮ

ਮੈਸਰਜ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ

(2025 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1287)

17 ਮਾਰਚ 2025

[ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਧੂਲੀਆ* ਅਤੇ ਅਹਿਸਾਨੁਦੀਨ ਅਮਾਨਉੱਲਾ, ਜੇਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪੀ. ਮੋਹਨ ਰਾਜ ਕੇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 14, IBC ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਆਰਡਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਰਗੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 ਦੇ/s.138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 482 ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸਿਰਲੇਖ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1973 - ਧਾਰਾ 482 - ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 - s.138 – ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ ਅਤੇ ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ ਕੋਡ, 2016 – ss.14, 17 – ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਆਰਡਰ 25.07.2018 ਨੂੰ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ) 'ਤੇ 138 ਅਧੀਨ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸ, NI ਐਕਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 06.08.2018 ਨੂੰ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀ. ਮੋਹਨ ਰਾਜ ਕੇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ s.482 ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ – ਚੁਣੌਤੀ:

ਸਥਿਤ: ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ – ਧਾਰਾ 138, NI ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਧਾਰਾ (c) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੇ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ – ਚੈੱਕਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਸਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀ. ਮੋਹਨ ਰਾਜ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਸਨ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇਨਸੋਲਵੈਂਸੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੀ. ਮੋਹਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 138, ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 14, ਆਈਬੀਸੀ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ

ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਰੀ ਜਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ 25.07.2018 ਨੂੰ ਆਈਆਰਪੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਆਈਆਰਪੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਧਾਰਾ 17, ਆਈਬੀਸੀ - ਸੰਮਨਿੰਗ ਆਰਡਰ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 7-9, 11, 13]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਪੀ. ਮੋਹਨ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਸ਼ਾਹ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਇਸਪਾਤ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ। ਲਿਮਟਿਡ [2021] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 204 :(2021) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 258 – ਵਿਸ਼ੇਸ਼।

ਜੁਗੇਸ਼ ਸਹਿਗਲ ਬਨਾਮ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਗੋਗੀ [2009] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 857 :(2009) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 683 – ਇਸ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1973; ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881; ਇਨਸੋਲਵੈਂਸੀ ਐਂਡ ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ ਕੋਡ, 2016

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਨੇਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟ ਐਕਟ, 1881 ਦੀ ਧਾਰਾ 138; ਚੈੱਕ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ; ਇਨਸੋਲਵੈਂਸੀ ਐਂਡ ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ ਕੋਡ, 2016 ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 17; ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਆਰਡਰ; CrPC ਦੀ ਧਾਰਾ 482; ਰੱਦ ਕਰਨਾ; ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ; ਇਨਸੋਲਵੈਂਸੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ; ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ; ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ; ਮੰਗ ਨੋਟਿਸ; ਪੀ. ਮੋਹਨ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਸ਼ਾਹ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਇਸਪਾਤ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ; ਚੈੱਕਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਸਰਲਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ; ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਆਰਡਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ; ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ; ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅੰਤਰਿਮ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਦੁਆਰਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਮਾਮਲਾ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2025 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1287

2020 ਦੇ ਸੀਆਰਐਮ-ਐਮ ਨੰਬਰ 10624 ਵਿੱਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 21.12.2021 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ੀ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਲਾਹ:

ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਆਨੰਦ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਿੱਠੂ ਜੈਨ, ਕਰਨ ਕੋਹਲੀ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵੰਸ਼ਿਕਾ ਧੂਤ।

ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਮਿੱਤਲ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ

ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਲਈ ਵਕੀਲ:
ਏ.ਡੀ.ਐਸ. ਜਟਾਨਾ, ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਨਾਥ ਰਾਜਦਾਨ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨੁਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ੁਕਲਾ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

ਫੈਸਲਾ

ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਧੂਲੀਆ, ਜੇ.

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ 21.12.2021 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 ('ਐਨਆਈ ਐਕਟ') ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1973 ('ਸੀਆਰਪੀਸੀ') ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

3. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੈਸਰਜ਼ ਜ਼ੈਲਟਾ ਫੂਡ ਐਂਡ ਬੇਵਰੇਜਿਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ') ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸੀ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੈਸਰਜ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ ਦੇ ਸੁਪਰ ਸਟਾਕਿਸਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਪਾਰਕ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਕਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਗਿਆਰਾਂ ਚੈੱਕ ਕੱਢੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ 11,17,326/- ਰੁਪਏ (ਲਗਭਗ) ਸੀ। ਇਹ ਚੈੱਕ 07.07.2018 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਬੈਂਕ ਵੱਲੋਂ ਚੈੱਕ ਰਾਸ਼ੀਆਂ ਨਾ ਦੇਣ ਕਾਰਨ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸਤੰਬਰ 2018 ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੁਕਵੀਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, 25.07.2018 ਨੂੰ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ, ਜਿਸਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸੀ, ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਨਸੌਲਵੈਂਸੀ ਅਤੇ ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ ਕੋਡ, 2016 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'IBC') ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਗਈ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਯਾਨੀ 25.07.2018 ਨੂੰ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ੇਵਰ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'IRP') ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

4. ਇਸ ਦੌਰਾਨ, 07.09.2018 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਮਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ ਅਤੇ ਅੱਗੇ, ਆਈਬੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰੋਕ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 138 ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। 21.12.2021 ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

5. ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਹੈ।

6. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੰਪਨੀ ਲਾਅ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (NCLT) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ IBC ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ 25.07.2018 ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਆਰਡਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। IBC ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"14. ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ।
(1) ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਅਤੇ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨਾਹੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰੇਗੀ, ਅਰਥਾਤ:--

(a) ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਪੈਨਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ, ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਸਮੇਤ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਜਾਂ ਲੰਬਿਤ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ;

(b) ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨਾ, ਬੋਝ ਪਾਉਣਾ, ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ;

(c) ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ, ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹਿੱਤ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹਿੱਤ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਐਕਟ, 2002 (2002 ਦਾ 54) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ;

(d) ਕਿਸੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ..."

7. ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਆਰਡਰ 25.07.2018 ਨੂੰ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਚੈੱਕ ਉਪਰੋਕਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯਾਨੀ 25.07.2018 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ 06.08.2018 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਭਾਵ, 25.07.2018 ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਇਸ ਲਈ, ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ 06.08.2018 ਤੋਂ ਗਣਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ 21.08.2018, ਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ 25.07.2018 ਨੂੰ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੀ. ਮੋਹਨ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਮ/ਐਸ ਸ਼ਾਹ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਇਸਪਾਤ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ (2021) 6 ਐਸਸੀਸੀ 258 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਈਬੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਰਗੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ, ਜੋ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸੀ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 102 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਸੀ:

"... ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਾ 138/141 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਜਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਇਸ ਲਈ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141(1) ਅਤੇ (2) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 14 IBC ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਵਿਵਸਥਾ ਸਿਰਫ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਧਾਰਾ 141 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XVII ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣੇ ਰਹਿਣਗੇ।"

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀ. ਮੋਹਨ ਰਾਜ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ।

8. ਪੀ. ਮੋਹਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਕੁਝ ਚੈੱਕ 03.03.2017 ਅਤੇ 28.04.2017 ਨੂੰ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ 31.03.2017 ਅਤੇ 05.05.2017 ਦੇ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਰੋਕ 06.06.2017 ਨੂੰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 15 ਦਿਨ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 138 ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੋਰਾਟੋਰੀਅਮ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਆਈਬੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਸਿਰਫ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਜਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਪੀ. ਮੋਹਨ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

9. ਚੈੱਕਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 138 NI ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

"138. ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਘਾਟ, ਆਦਿ ਲਈ ਚੈੱਕ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ।—ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬੈਂਕਰ ਕੋਲ ਰੱਖੇ ਗਏ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਿਸਚਾਰਜ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਚੈੱਕ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਇਹ ਉਸ ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਉਸਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜੋ ਚੈੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਤੋਂ ਦੁੱਗਣਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ-

(A) ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ, ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ;
(B) ਚੈੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਭੁਗਤਾਨਕਰਤਾ ਜਾਂ ਧਾਰਕ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਚੈੱਕ ਦੇ ਦਰਾਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਚੈੱਕ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੇ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਉਕਤ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(C) ਅਜਿਹੇ ਚੈੱਕ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਉਕਤ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਭੁਗਤਾਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਚੈੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਉਕਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ।—ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, "ਹੋਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕਰਜ਼ਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੇਣਦਾਰੀ।"

ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੇ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੁਗੇਸ਼ ਸਹਿਗਲ ਬਨਾਮ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਗੋਗੀ (2009) 14 ਐਸਸੀਸੀ 683 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਹੈ:

“13. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ:

(i) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਉਸ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਇੱਕ ਚੈੱਕ ਕੱਢਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

(ii) ਚੈੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਿਸਚਾਰਜ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

(iii) ਉਹ ਚੈੱਕ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ, ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(iv) ਉਹ ਚੈੱਕ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਪੈਸੇ ਦੀ ਰਕਮ ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ;

(v) ਚੈੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਤਾ ਜਾਂ ਧਾਰਕ ਚੈੱਕ ਦੇ ਵਾਪਸ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚੈੱਕ ਦੇ ਦਰਾਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਉਕਤ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ;

(vi) ਅਜਿਹੇ ਚੈੱਕ ਦਾ ਦਰਾਜ਼ਦਾਰ ਉਕਤ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚੈੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਤਾ ਜਾਂ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਉਕਤ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਚਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਚੈੱਕ ਖਿੱਚਿਆ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਡਿਮਾਂਡ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

10. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, 25.07.2018 ਨੂੰ, ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ IBC ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਤਰਿਮ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ, ਅਸੀਂ IBC ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

"17. ਅੰਤਰਿਮ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ।- (1) ਅੰਤਰਿਮ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ,—

(a) ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅੰਤਰਿਮ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੋਵੇਗਾ;
(b) ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ ਦੇ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਮੁਅੱਤਲ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ;
(c) .....
(d) ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਜਿਹੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅੰਤਰਿਮ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਗੀਆਂ..."

11. ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 138 NI ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ (c) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੋਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ 25.07.2018 ਨੂੰ IRP ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, IBC ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ IRP ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ IRP ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ IBC ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਮੋਰੇਟੋਰੀਅਮ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, IRP ਨੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇਣਦਾਰ ਦੇ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ IRP ਕੋਲ ਇੱਕ ਦਾਅਵਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

12. ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਪੀ. ਮੋਹਨ ਰਾਜ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

13. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ 21.12.2021 ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਅਤੇ 07.09.2018 ਦੇ ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਦਾਲਤ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 15580/2018 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

14. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ(ਆਂ), ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਸਿਰਲੇਖ: ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ: ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ

<u>ਡਿਸਕਲੇਮਰ :-</u> ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ